

Til forskjell fra hvordan Utøya-terroren førte det norske folket sammen, ser påske-terroren på Sri Lanka ut til å ha forsterket myndighetenes majoritetspolitikk – med det resultat at 22 millioner mennesker føres fra hverandre.

5. august går Sri Lanka til valg på nytt parlament. Om ikke korona tvinger fram en tredje utsettelse, innebærer det den foreløpige slutten på ett års maktspill nesten uten sidestykke i Sri Lankas mer enn 70-årige historie.

Landet har ikke hatt et fungerende demokrati siden president Gotabaya Rajapaksa oppløste parlamentet 2. mars i påvente av nytt valg. Rommet for sivilsamfunn og rettighetsbasert tilnærming til hardt tiltrengt utvikling i tamilske områder svekkes. Men i stedet for å innkalle parlamentet til fortsatt tjeneste ettersom korona dyttet på valgdatoen, slik opposisjonen og ulike rettighetsgrupper har krevd, har presidenten fortsatt å styre alene sammen med sin bror – statsministeren – og med støtte av et militærvesen i mange sivile utøvende funksjoner. Mange spør i dag, quo vadis, Sri Lanka?

Historieløst. Det er nødvendig å notere flere svært bekymringsfulle utviklingstrekk. For det første ser det ut som om «majoritetsmentaliteten» styrker seg jevnt og trutt. Det er helt vanlig å høre eller lese bombastiske ting som «Sri Lanka er et land for singalesere» og «singalesere følger Buddhas lære». Siden 1970-tallet har grunnloven gitt buddhismen forrang fremfor hinduismen, kristendommen og islam. Nå er viljen sterk til å skrive inn i grunnloven at Sri Lanka er et buddhistisk land. Men da overser man bevisst de andre linjene

bakover i historien, ikke minst den tamilske tilstedeværelsen som har vært med å bygge dette landet gjennom sitt særegne språk, sin kultur og religion.

Buddhismen flytter inn. Presidenten bedyrer at han vil være president for alle landets innbyggere. Men å lage inkluderende politikk er noe annet. Å ivareta religiøse bygninger og symboler i et så gjennomreligiøst land som Sri Lanka er naturlig nok en stor og viktig oppgave. Nylig utnevnte presidenten en arbeidsgruppe som skal ivareta buddhistisk arkeologi øst i landet. Arbeidsgruppen har ingen ikke-buddhistiske medlemmer, selv om jorda og folket som i dag bor i områdene hvor de arkeologiske feltene finnes, er ikke-buddhister som har bodd der i uminnelige tider. Samtidig bygges nye buddhistiske stupaer og templer i områder i nord og øst hvor det ikke bor buddhister. Presidenten har satt de militære styrker til å gjøre arbeidet, og bevokter det nye som bygges. I tillegg flytter buddhistmunker fra sør østover og nordover og velsigner det hele.

Hvordan forvalte hellige steder? Flere interreligiøse nettverk har lenge vært opptatt av dette. Alternativet til maktpolitikk ville være en inviterende og konsulterende politikk overfor de religiøse minoritetssamfunn og deres ledere. Kristne, hinduistiske, og muslimske ledere i Sri Lanka – støttet av dialogvennlige buddhistmunker – har etterlyst en slik konsultasjonsmentalitet helt tilbake til tiden før fredsprosessen på 2000-tallet. Landets forrige president, Sirisena, forsøkte å få dette til for et par år tilbake uten å lykkes.

Definerende terror. Terroranslagene mot kristne kirker og turisthoteller i påsken 2019 ses på som et definerende øyeblikk i landets moderne historie. Radikaliserte muslimske miljø og personer ble tidlig utpekt og arrestert. Men det ble tidlig kjent at gjentatt varsling til myndighetene om at ekstremistiske ungdomsmiljøer vokste fram i muslimske miljø, blant annet i Batticaloa i øst, ble oversett og trolig også «gjemt bort». To minoriteter kom øyeblikkelig i fokus; den muslimske åtteprosenten (som potensielle terrorister) og den katolske syvprosenten (som ofre).

To muslimske medlemmer av regjeringen ble tvunget til å trekke seg. Den katolske kardinalen i Colombo viste lederskap og fikk stagget hevngjerrige katolske grupper. Hvem kan ha interesse av å sette minoriteter opp mot hverandre på en slik grusom måte? er spørsmålet mange stiller seg. Det hviler et tungt ansvar på landets president om å komme til bunns i denne saken, slik han har lovet.

Manglende forsoning. Men hvor ble det av forsoningspolitikken etter nedkjempingen av den tamilske opprørsbevegelsen LTTE i 2009? Det var mange både i Sri Lanka og i den tamilske diasporaen (som teller to millioner) som fattet håp da president Sirisena i 2015 valgte å samarbeide med FNs menneskerettsråd om en oppgjørs- og forsoningsagenda. Noen små skritt ble tatt, men fire år senere er det nå stopp.

I dag vil ikke Sri Lanka ha noe oppgjør med militære som mistenkes for krigsforbrytelser. I stedet gis de ledende stillinger, også i det sivile samfunn. Utvikling av infrastruktur skal erstatte forsoning. Det er ikke full frihet for den tamilske befolkningen til å sørge over sine døde. Og noen ny grunnlov som gir de tamilsk-dominerte provinsene i nord og øst en utvidet medbestemmelse, ses det langt etter.

Norge bør engasjere seg. Til forskjell fra hvordan Utøya-terroren førte det norske folket sammen, ser påske-terroren på Sri Lanka ut til å ha forsterket myndighetenes majoritetspolitikk med det resultat at 22 millioner mennesker føres *fra* hverandre. Ulike

sivilsamfunnsgrupper i landet som arbeider under økende overvåkning roper og skriver om dette til FN og land som tradisjonelt har vært Sri Lankas venner.

Blant dem er Norge. Vi er neppe viktige partnere for landets nåværende regjering og er fremdeles upopulære i singalesisk-buddhistiske miljøer. Men fremdeles blir Norge også møtt med forventninger fra etniske og religiøse minoritetsmiljøer i land om partnerskap og solidaritet. Når Norge nylig har fått sin stol i FNs sikkerhetsråd, må ordskiftet om hvordan FN og et land som Norge bør engasjere seg i denne situasjon, forsterkes.

Stig Utnem

Tidligere generalsekretær i Mellomkirkelig råd